

Γονείς πώς θα καταλάβετε ότι ένα παιδί είναι θύμα σχολικής βίας, bullying ή εκφοβίζεται;

της Βικτωρίας Πολύζου, σύμβουλος ψυχικής υγείας, σύμβουλος σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού medlabnews.gr

Ο εκφοβισμός είναι μακροχρόνια σωματική ή ψυχολογική βία που ασκείται από ένα άτομο ή ομάδα ατόμων εναντίον ενός ατόμου που δεν μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του στη συγκεκριμένη κατάσταση.

Ο σωματικός εκφοβισμός μπορεί να περιλαμβάνει κλοτσιές, σπρωξίματα ή ξύλο ενώ οι πιο συνηθισμένοι τρόποι ψυχολογικού εκβιασμού είναι τα πειράγματα και ο αποκλεισμός

θα πρέπει να διακρίνουμε τις εκφοβιστικές πράξεις από τις απλές εκφράσεις επιθετικότητας μεταξύ των μαθητών, επισημαίνοντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εκφοβισμού, διότι, όπως θα αναλύσουμε παρακάτω, οι εμπλεκόμενοι στην εκπαιδευτική διαδικασία, παρά τους ορισμούς των ειδικών, συχνά δυσκολεύονται να καθορίσουν ποιες συμπεριφορές είναι εκφοβιστικές. Για να χαρακτηριστεί, λοιπόν, μια επιθετική πράξη εκφοβισμός θα πρέπει να υπάρχει διαφορά δύναμης μεταξύ δράστη και θύματος, που καθιστά το θύμα αδύναμο να αμυνθεί και το τοποθετεί σε μειονεκτική θέση έναντι του δράστη. Η διαφορά δύναμης μπορεί να είναι είτε σωματική είτε ψυχολογική. Οι δράστες είναι πολύ ικανοί στο να αναγνωρίζουν τους μαθητές που δεν διαθέτουν τις δεξιότητες, τις ικανότητες ή τα προσωπικά χαρακτηριστικά για να υπερασπιστούν τον εαυτό τους. Η διαφορά δύναμης μπορεί να αφορά από τη μεριά του δράστη ή των δραστήων σε μεγαλύτερη σωματική ή αριθμητική δύναμη, περισσότερη αυτοπεποίθηση, σιγουριά, διεκδικητικότητα, μεγαλύτερη γλωσσική επιδεξιότητα, που δίνει τη δυνατότητα στο δράστη να πληγώσει ή να απειλήσει το θύμα με την επιλογή των λέξεων που κάνει ή τον τρόπο ομιλίας, ανώτερες κοινωνικές ή χειριστικές δεξιότητες (π.χ. ικανότητα να στρέψει κάποια άτομα εναντίον κάποιου ή να αποκλείσει κάποιον από μια ομάδα), υψηλότερη κοινωνική θέση και αντίστοιχη ικανότητα επιβολής. Ο εκφοβισμός διαφοροποιείται από άλλα είδη επιθετικότητας, όπως η αντιδραστική επιθετικότητα, η οποία προκαλείται ως αντίδραση σε κάτι ή η προμελετημένη επιθετικότητα, η οποία έχει ένα συγκεκριμένο στόχο, από το γεγονός ότι δεν υπάρχει άλλος προφανής στόχος πέρα από την απόκτηση κυριαρχίας.

Μπορούμε να διακρίνουμε δύο είδη εκφοβισμού: τον άμεσο που εκφράζεται με ευθείες σωματικές ή λεκτικές επιθέσεις προς το θύμα και τον έμμεσο, που περιλαμβάνει τη συκοφαντία, τη χειραγώγηση των φιλικών σχέσεων και τον σκόπιμο αποκλεισμό από μια ομάδα. Το cyber bullying, δηλ. ο εκφοβισμός που πραγματοποιείται μέσω ηλεκτρονικών μέσων, όπως είναι τα κινητά τηλέφωνα, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, οι δικτυακοί τόποι και τα chat rooms, αποτελεί ένα πρόσφατο και ιδιαίτερα ανησυχητικό φαινόμενο. Ως «ρατσιστικός εκφοβισμός» ή «φυλετική παρενόχληση» χαρακτηρίζεται η επιθετική πράξη που κατευθύνεται προς ένα άτομο που ανήκει σε διαφορετική φυλή ή εθνικότητα, εφόσον αποδειχθεί ότι ο εκφοβισμός προέκυψε ακριβώς λόγω της διαφοράς εθνικότητας μεταξύ του δράστη και του θύματος.

Ο «σεξουαλικός εκφοβισμός» αναφέρεται στη χρήση λεκτικών εκφράσεων με σεξουαλικά υπονοούμενα. Μια άλλη μορφή εκφοβισμού λαμβάνει χώρα όταν μια ομάδα σε ένα πλαίσιο προβαίνει σε πράξεις επιβολής στα νεοφερμένα άτομα, σαν ένα είδος τελετών μύησης ή καπονιών. Σ' αυτή την περίπτωση, οι δράστες φαίνεται να απαλλάσσονται από το αίσθημα προσωπικής ευθύνης καθώς η πρακτική του εκφοβισμού βασίζεται σε μια παράδοση.

Το ποσοστό των αγοριών που συμμετέχουν σε εκφοβιστικά περιστατικά, κυρίως άμεσου τύπου, είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτό των κοριτσιών. Αγόρια και κορίτσια είναι θύματα του έμμεσου ή σχεσιακού εκφοβισμού σε παρόμοιο ποσοστό.

Στην χώρα μας περιστατικά βίας μένουν στην αφάνεια είτε γιατί θεωρείται ότι η δημοσιοποίησή τους θα στιγματίσει τους θύτες ή/και τα θύματα είτε γιατί θα μειώσει το κύρος του σχολείου. Έχει βρεθεί, επίσης, ότι συμπεριφορές του τύπου «δράση

συμμοριών» βρίσκονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα στη χώρα μας, ενώ πιο συχνά είναι τα περιστατικά επιθέσεων και ξυλοδαρμών μεταξύ μαθητών, με μεγαλύτερη συχνότητα στο Γυμνάσιο απ' ό, τι στο Λύκειο. Βρέθηκε, επίσης, ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό παιδιών δεν ζητούν βοήθεια από τους εκπαιδευτικούς για προβλήματα που αντιμετωπίζουν στο χώρο του σχολείου.

Έχει υποστηριχθεί ότι και το ίδιο το σχολείο ως θεσμός ασκεί βία, μέσω της χειραγώγησης, της συναίνεσης, του προσεταιρισμού και της εσωτερίκευσης των κανόνων και προτύπων συμπεριφοράς, συμμετέχοντας σ' έναν ευρύτερο κοινωνικό έλεγχο της εκπαίδευσης.

Μπορούμε να υποψιαστούμε ότι ένα παιδί εκφοβίζεται με βάση κάποια δευτερεύοντα σημάδια θυματοποίησης:

- ένα ασυνήθιστα ήσυχο παιδί γίνεται όλο και πιο απόμακρο
  - ένα παιδί, που, συνήθως, είναι συγκρατημένο, γίνεται επιθετικό (ως αποτέλεσμα της απογοήτευσης και της ανικανότητας να αντιμετωπίσει τη θυματοποίηση με άλλο τρόπο)
- πτώση της σχολικής επίδοσης χωρίς προφανή λόγο
- απροθυμία συμμετοχής σε εξωσχολικές δραστηριότητες
- ασθένεια πριν από ομαδικές δραστηριότητες
- στις ομαδικές σχολικές δραστηριότητες κανείς δεν θέλει να σχηματίσει ζευγάρι μ' αυτό το παιδί
  - απουσίες από το σχολείο χωρίς πειστικές εξηγήσεις
  - τα προσωπικά αντικείμενα του παιδιού είναι μονίμως κατεστραμμένα ή έχουν χαθεί.

Συμβουλευτικές τηλεφωνικές υπηρεσίες της Εταιρείας Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου (Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.) στις οποίες απαντούν ειδικοί Ψυχικής Υγείας. Για γονείς, εκπαιδευτικούς, ειδικούς ψυχικής υγείας: 801-801-1177.

Ευρωπαϊκή Γραμμή υποστήριξης Παιδιών
Για παιδιά και εφήβους: 116-111

Πηγή: https://medlabgr.blogspot.com/2015/02/bullying_1.html#ixzz60jvyy0xU